

Molt Honorable Senyor President de les Illes Balears,
 Excel·lentíssim Senyor President del Consell Social,
 Digníssimes autoritats,
 Membres de la comunitat universitària,
 Senyores i senyors

Vull començar aquest parlament amb una afirmació que pot semblar una obvietat però que de tant en tant convé recordar: **nosaltres, tots els que formam part de la Universitat de les Illes Balears, treballam de bon de veres per aquesta terra.** Convé dir-ho així, sense grandiloqüències, però alhora amb tota la fermesa que duu implícita la convicció: tenim vocació de servei públic, i volem esforçar-nos amb la finalitat que el conjunt de la societat així ens percebi.

Aquest servei suposa que la nostra feina és qualque cosa més que la preparació de bons especialistes i bons professionals, capaços de reeixir en un món tan canviant com l'actual. Evidentment aquesta seria una visió simplista del fet universitari. A més de tot això, una de les nostres principals fites és aconseguir desenvolupar en els alumnes l'esperit crític necessari per no acontentar-se mai amb el que hi ha; i formar homes i dones no solament responsables del seu propi futur, sinó també capaços de contraure un compromís amb la seva societat, disposats a fer-la avançar amb el seu esforç. I això, si s'aconsegueix, difícilment quedarà reflectit a les estadístiques, però ben segur que es notará algun dia en els índexs de creixement econòmic i en el nostre benestar col·lectiu.

Compromís. Vet aquí una paraula que no es fa servir gaire darrerament, arraconada per altres de més predicament: èxit, per exemple. En canvi, el compromís és imprescindible en l'àmbit en què ens movem. Per exemple: quan el passat més de juliol el Govern de les Illes Balears signà un conveni amb els gestors d'aquesta universitat per omplir el dèficit que hi ha quant a infraestructures, estava fent una important renovació del seu compromís. Compromís no sols amb el professorat o amb el personal d'administració i serveis, sinó sobretot amb els seus alumnes i amb la societat de les Illes en general. I en nom de tots jo us ho he d'agrair, senyor president. Passos com aquest són els que vertaderament haurien de servir d'exemple a altres sectors de la mateixa societat. Vull aprofitar igualment, senyor president, l'avinentesa d'aquest acte per agrair al govern que presidíu la notable millora del finançament que ens ha anunciat. Sens dubte ens permetrà afrontar tots els reptes que ens hem fixat amb més solidesa i garanties d'èxit.

La lectura de la Memòria del curs 2003-2004 feta pel Secretari General m'eximeix d'haver d'enumerar les accions dutes a terme. Tampoc no vull convertir aquest parlament en una lletania de dades i intencions. Tot i que pugui resultar estrany en un auditori ple d'autoritats i membres de la comunitat universitària, en aquest inici de nou curs em complau adreçar-me molt especialment als nostres alumnes. Dir-los que ha arribat l'hora del compromís; que avui no comença un període de nou mesos per aprovar un curs; que no es tracta de superar un esglaó més que els apropi el títol. Avui, sobretot, es renova el compromís d'aquesta universitat amb la societat que serveix.

El procés iniciat amb la creació de l'espai europeu d'educació superior —retardat en el cas de l'Estat espanyol per causes alienes a les universitats— ens condueix, és cert, a confegir un edifici comú a totes les universitats europees, però també ens escomet perquè bastim uns fonaments sòlids a casa nostra: ja he dit altres vegades que a la UIB hem d'aprofitar l'ocasió per dur a terme la millor de les reformes possibles amb vista a l'adaptació a l'espai europeu d'educació superior. Aquest és un dels grans reptes que ens esperen el curs que ara comença: l'elaboració de plans d'estudis que siguin moderns, adaptats a les necessitats de l'alumnat però també de la societat; la implantació de tecnologies educatives innovadores, basades en l'alumne i en el seu aprenentatge.

Potenciar la renovació del sistema docent, de tal manera que la responsabilitat de l'aprenentatge sigui assumida per l'alumne i no resti dipositada en el professor, suposa una oportunitat decisiva per fer créixer en l'alumne no sols la responsabilitat personal en la formació, què ja és molt, sinó també el compromís amb la societat que sustenta econòmicament aquesta formació.

Què farà la UIB per aconseguir aquest nou alumne, un alumne que agafa les regnes de la seva formació, del seu futur i del de tota la societat? La resposta només pot ser una: tot el que puguem fer en funció dels mitjans de què disposem i dels que puguem aconseguir.

Ens hem compromès a convertir cada alumne en el punt equidistant sobre el qual giri tota la nostra activitat. Aquí, perquè ho creiem i perquè les nostres característiques ens ho permeten, **no ens limitarem a qualificar l'esforç de l'alumne en el seu procés d'aprenentatge.** L'acompanyarem de prop en aquest camí, vigilarem els seus passos, l'aconsellarem en tot moment. **Volem afavorir l'èxit i la continuïtat en els estudis dels nostres alumnes, i per això farem les adaptacions que calguin.**

Perquè les preguntes que m'assalten són aquestes: respondrà recíprocament la societat civil balear a aquest compromís? Ens acompanyarà en la nostra tasca? **Hi haurà entre la UIB i la societat d'aquesta terra la necessària coincidència en els missatges adreçats al jovent?**

En deu anys, el Departament d'Orientació i Inserció Professional de la FUE ha passat de tramitar 38 ofertes de treball a gestionar-ne 575. Si fa nou anys els nostres alumnes feren pràctiques de formació en 21 empreses, avui hem passat a

415 empreses. No són males dades, no. **Però no basten**, tot i el gran esforç que sé que suposen per part dels responsables de la FUE.

Parlem pla! De poca cosa serviran les accions programades dins el Pla d'orientació i transició a la Universitat impulsat per la UIB i la Conselleria d'Educació i Cultura per tal d'incrementar la taxa d'universitaris a les Illes Balears, **si la societat i el teixit empresarial no ens acompanyen en aquesta tasca**. No ens enganyem. Si la UIB fa un pas decisiu aquest curs, adaptant un grup de la diplomatura de Turisme a l'estacionalitat pròpia del sector, és perquè es puguin compatibilitzar els estudis amb el desenvolupament de l'ocupació laboral, i així aconseguir que l'alumne no abandoni la seva formació.

Aquestes mateixes raons són les que, a més de fomentar el paper de les tutories, ens han impulsat a flexibilitzar el Reglament acadèmic, i que alguns, en una lectura superficial, han qualificat de relaxació en els criteris d'exigència d'aquesta universitat. I són també les mateixes raons que inspiren un increment constant de les opcions quant a l'oferta educativa, nous itineraris, noves titulacions dobles i progressives, educació semipresencial, a distància, etc.

De poc servirà l'esforç pressupostari de la comunitat autònoma per a la millora de la seva única universitat pública, una universitat que, tot s'ha de dir, ha heretat —com també la mateixa comunitat— un dèficit de finançament, **de poc servirà l'esforç, dic, si no som capaços d'aconseguir una resposta positiva dels ciutadans i de la societat de les Illes Balears**. De poc servirà l'esforç dels nostres grups i instituts de recerca i laboratoris a l'hora de posar a l'abast de la societat tots els recursos humans i tècnics de la UIB —recollits en un catàleg publicat fa pocs dies— **si el teixit empresarial balear no s'acostuma a veure'ns com el servei públic que som**. Per part nostra, hem d'esforçar-nos per aconseguir aquesta resposta positiva tant dels ciutadans com dels empresaris, amb la finalitat de deixar palesa la nostra voluntat de servei públic.

Una universitat del segle XXI ha de ser capaç de generar coneixements i de transferir-los a l'empresa a fi de facilitar la innovació. I hi afegiria que també ha de proporcionar treballadors qualificats amb l'esperit crític suficient per fer que l'activitat empresarial superi cada dia nous reptes. La UIB és totalment capaç de fer-ho i ho fa. Però la pregunta torna a ser: **està disposada la societat balear a impulsar vertaderament, els propers anys, aquesta transferència de recursos i d'alumnes?**

TRETS D'IDENTITAT I LÍNIES D'ACTUACIÓ

Si quelcom defineix la Universitat en general i la UIB en particular és la capacitat per no defugir els reptes. La UIB fa un esforç considerable —el que li pertoca, per altra banda— per adaptar-se a una realitat cada cop més canviant. I no solament parl dels docents i investigadors; **també i molt especialment del personal d'administració i serveis, lliurat d'una manera exemplar a la tasca de mantenir dia a dia el batec d'aquesta institució**.

Avui, però, els reptes **no són els de fa vint-i-cinc anys, quan tot era nou, quan tot estava per fer: la democràcia, l'autonomia..., aquesta mateixa universitat**.

La UIB, a punt de començar aquest curs, es troba entre la seva pròpia herència històrica, les exigències d'un entorn cada cop més globalitzat i un canvi de paradigma en la docència. Tot plegat seria molt mal d'investir per una institució acadèmica si no tingués molt clars quins són els seus trets diferencials. Nosaltres tenim la sort, per l'herència rebuda i pel treball fet pels equips rectors anteriors, de saber qui som i on anam.

Vull recordar aquí els nostres trets bàsics i les principals línies d'actuació dins cada un; no com a simple exercici de memòria, sinó com a renovació d'un compromís d'identitat, tot explicitant les principals actuacions que pensam encetar en cada cas el curs que ara inauguram.

1. La UIB ha apostat sempre per la qualitat, encara que compatibilitzant-la amb la quantitat. I això, conseqüència directa d'un crònic dèficit de finançament, ens ha suposat haver d'anar pas a pas; consolidar el que tenim abans d'iniciar noves aventures. Ara bé, no hi ha gaire universitats de les dimensions de la UIB que puguin encetar el curs oferint als seus titulats 10 doctorats amb menció de qualitat dels 21 que ara impartim. La UIB ho pot fer. Sabem molt bé cap on hem d'adreçar els nostres esforços d'ara en endavant, quan els estudis de grau assoliran un elevat nivell d'uniformitat en tot l'espai europeu d'educació superior. **Si la societat de les Illes Balears vol ser un referent quant a la docència i a la recerca universitària, haurà d'esta disposada a ajudar-nos en el camí ja emprès de confegir una oferta de postgrau d'alta qualitat, incardinada en la formació especialitzada, la pràctica professional i l'activitat en investigació.**

Però, dit això, crec també que ja és hora de començar a pensar en la implantació de nous estudis i titulacions, eixamplant les possibilitats d'estudiar a les Illes per als nostres joves:

1. En primer lloc, títols oficials, per la qual cosa haurem d'anar en complicitat i de la mà del Govern de les Illes Balears, que és el que ha d'aportar el gruix del finançament. En l'actualitat oferim només 38 títols oficials de grau dels 140 que existeixen a l'Estat espanyol; per això tenim el deure de prosseguir la tasca d'ampliar la nostra oferta educativa.

2. En segon lloc, volem també proposar accions immediates que eixamplin l'oferta sense haver d'esperar les noves directrius del Ministeri d'Educació i Ciència. Estam pensant en nous títols propis de grau, aprofitant el professorat que ja tenim i adaptant-nos a les noves i canviants necessitats del mercat laboral. Dins aquesta línia, enguany promourem la implantació de dobles titulacions, com ara la d'Administració/Direcció d'Empreses i Dret.

2. La UIB ha apostat també per les noves tecnologies de la informació i la comunicació. Gràcies a aquestes tecnologies i al fet d'haver estat pioners en la seva utilització, hem superat amb èxit la condició d'universitat pluriinsular. Avui la Universitat de les Illes Balears és una realitat territorial i acadèmica, tal com ho palesen la nostra incidència i el nostre compromís indefugible en el fet universitari de Menorca, Eivissa i Formentera. Amb vuit anys de funcionament del programa Campus Extens, aquest curs que encetam impartirem 321 assignatures d'un total de 37 titulacions diferents, en un model semipresencial i amb materials disponibles a la xarxa i en format cd-rom. Un programa que el curs que acaba ha tingut una participació de 8.700 alumnes i 274.000 visites efectuades. **Tot això ha suposat una considerable despesa per dotar aquest campus pluriinsular amb una de les xarxes més potents de tot l'Estat espanyol, i encara haurà de suposar més esforços.**

En aquest àmbit, un dels nostres principals reptes per al curs entrant és incrementar l'oferta formativa en xarxa que ens permeti la creació d'estudis totalment a distància —això sí, estudis en els quals els alumnes siguin tutoritzats i examinats pels mateixos docents. Estudis tant de grau com de postgrau: si en l'actualitat ja oferim una sèrie de títols de postgrau no presencials, l'objectiu immediat és potenciar de manera forta aquesta oferta i afegir-hi títols de grau completament no presencials. Títols que prest podrem oferir ja adaptats a l'espai europeu d'educació superior.

En aquest àmbit de les tecnologies de la informació i la comunicació, puc anunciar també algunes de les principals actuacions que volem dur endavant aquest curs 2004-2005:

1. Posada en funcionament d'un nou centre de processament de dades (sala de màquines) a l'edifici Gaspar Melchor de Jovellanos;
2. Creació d'una infraestructura de servidors per donar servei d'hostatge als diferents grups de la UIB que ho necessitin (per a pàgines web, servidors d'aplicacions...);
3. Millora tecnològica per a la docència i la investigació:
 - a. De Campus Extens: permetre l'ús de dades multimèdia dins el seu àmbit. Emetre les classes també cap a domicilis particulars, via ADSL.
 - b. Portar també a l'àmbit de l'ensenyament tradicional l'ús de la multimèdia: aplicar vídeo, imatges i so a les classes i a les tutories.
 - c. Facilitar un sistema de videoconferència d'ordinador personal a ordinador personal, per afavorir la comunicació entre tots els integrants de la comunitat universitària (per exemple: entre alumne i professor via ADSL, obrint una nova via de tutoria electrònica).

3. La UIB aposta decididament per la recerca. Disposa de setanta-sis grups de recerca actius repartits entre els seus departaments universitaris, als quals cal afegir els cinc grups d'investigadors de l'Institut Mediterrani d'Estudis Avançats i els de l'Institut d'Investigació en Ciències de la Salut, que aquest curs ha d'estrenar dues seves operatives, una al campus i una a l'Hospital Son Dureta. Hi hem d'afegir encara sis laboratoris i tres serveis de recerca. Disposam d'una vintena de patents nacionals actives i de sis patents internacionals, i la majoria dels nostres investigadors participen en projectes que compten amb finançament europeu o estatal.

Doncs bé, hem de continuar aquesta aposta per la recerca d'excel·lència: la pròxima inauguració del nou edifici dels Serveis Científicotècnics permetrà disposar de millors instal·lacions i equipaments per dur a terme aquesta recerca de qualitat.

No obstant això, hem de fer un pas més. No sols hem de potenciar la investigació, sinó que, a més a més, hem de transferir els coneixements generats a la societat que ens envolta, interaccionant amb el teixit social i productiu d'aquesta societat. Hem d'augmentar els contractes amb empreses, generar més patents i afavorir la seva aplicació i desenvolupament.

En definitiva, en els temes d'investigació, desenvolupament i innovació, la UIB ha de ser el referent de la nostra societat.

4. Ens hem compromès a formar homes i dones lliures, capaços d'agafar les regnes del seu destí, sabedors dels seus orígens i de la societat a la qual pertanyen però oberts al món. I en aquest sentit és indispensable que els nostres alumnes s'acostumin de cada vegada més a fer part dels seus estudis a d'altres universitats d'altres comunitats autònomes i de la Unió Europea. Tenim 156 acords bilaterals ERASMUS signats amb universitats europees i 32 acords amb universitats espanyoles (programa SICUE-Sèneca) que ho possibiliten, i un dels nostres reptes principals per al curs que comença ha de ser incrementar el nombre d'estudiants que participen en els distints programes de mobilitat.

5. A) En relació amb l'alumnat, vull destacar dues coses. En primer lloc, que la UIB ha estat una universitat que ha intentat prestar la màxima atenció als estudiants i les estudiantes al marge de l'activitat estrictament acadèmica. La vida de l'alumne a la universitat no es pot reduir a l'assistència a les classes i altres activitats acadèmiques; tan

important com això és la seva participació en les activitats culturals, associatives, d'integració i de convivència estudiantil i amb la societat.

Aquesta línia la potenciarem el curs que ara comença, i puc anunciar com a activitat destacada el llançament d'un molt ampli **programa devoluntariat estudiantil**. El programa inclou una borsa de voluntariat que posarà en contacte les entitats que vulguin acollir voluntaris i voluntàries i els membres de la comunitat universitària. Igualment està prevista la realització de programes propis, entre els quals figuren: cooperació al desenvolupament, atenció a persones amb discapacitat, medi ambient i cultura.

B) En segon lloc, en relació amb l'alumnat, vull destacar que un cop aprovat el **Pla d'orientació i transició a la Universitat**, ara pertoca posar-lo en pràctica i dur endavant l'ampli conjunt d'actuacions que s'hi preveuen. La meta d'aconseguir que una quantitat major dels nostres joves es decideixin per estudiar a la Universitat és un objectiu indefugible per a la UIB.

6. Ens hem pres molt seriosament la tasca d'augmentar la nostra presència arreu de les Illes Balears: consideram que el nostre deure envers la societat no s'acaba entre els murs de les aules universitàries. En matèria de **projecció cultural i d'extensió universitària**, la UIB s'ha convertit en un referent dins el panorama cultural de les Illes. Accions com Universitat Oberta, Universitat Oberta per a Majors, Cinemacampus, Òpera Oberta, la Universitat d'Estiu de Mallorca i la d'Eivissa-Formentera, etc., han esdevingut activitats conegudes a bastament i d'ampli ressò. El curs que ara comença, la UIB serà present als pobles a través de la potenciació de les activitats en els centres municipals universitaris i amb la creació de noves instal·lacions. En aquest àmbit, vull destacar com a novetat l'oferta d'un vast programa d'activitats culturals i formatives a les seues universitàries d'Eivissa i Formentera i de Menorca. Tenim molt clars la nostra responsabilitat i el nostre compromís com a **universitat pública de totes les Illes Balears**.

A través d'aquest ingent programa de cursos, conferències i activitats, volem prendre contacte amb els homes i dones de la nostra societat, com també volem seguir presents, com fins ara, als mitjans de comunicació, sense els quals la tasca de divulgació de tot el que fem no seria possible. **Anim els professionals del mitjans de comunicació de les Illes Balears que siguin tan rigorosos en el tractament de la nostra activitat com ho han estat fins ara, i els faig arribar un agraïment particularment sincer.**

7. En matèria d'infraestructures i medi ambient, continuarem millorant les infraestructures i els espais de què disposam. En tot cas, les grans novetats del curs que comença són la propera inauguració de l'edifici dels Serveis Científicotècnics i, sobretot, la posada en marxa del Pla plurianual d'inversions subscrit amb el Govern de les Illes Balears el juliol passat, amb la imminent constitució d'un consorci conjunt com a òrgan gestor de les actuacions i amb el començament de les obres que corresponen al primer període.

8. Tot això està molt bé. Però no basta. Si la Universitat no és un referent segur per als habitants d'aquestes illes, si no és una brúixola que assenyali el nord sense matisos, haurem perdut el temps i la llavor. Els fonaments de la UIB arren massa endins en la història d'aquesta terra, per anar fent voltes com un penell. Tenim molt clar de quina matèria estam fets i quina ha estat la cultura que ens ha fet tal com som.

A dos mesos escassos de la celebració del primer congrés internacional Joan Alcover i Miquel Costa i Llobera, hem de dir que és a imatge d'aquests treballadors de la paraula que **la UIB és i serà capdavantera en la defensa de la unitat de la llengua catalana; una unitat que no neix a recer de cap bandera ideològica sinó impecablement demostrada des dels fonaments de la ciència.**

Res com la paraula identifica la nostra espècie i res com la veu d'un poble serva la seva identitat. A la UIB, perquè tenim seny, n'estam orgullosos, de la nostra identitat, ens agrada brandar-la i enflar-nos sobre els textos legislatius que ens l'atorguen per proclamar-la. Per això, des del respecte i amb la convicció que la paraula emmena al diàleg, la UIB donarà suport a tota quanta acció es pugui dur a terme en l'àmbit territorial de la nostra comunitat autònoma **en defensa d'una llengua, la nostra, que es troba al carrer amb evidents desavantatges i que requereix, per aquest motiu, una especial cura.**

Des de la UIB, a banda de complir amb la nostra funció consultiva derivada del mandat estatutari que es concreta en la Llei de normalització lingüística, **enlestirem tot un seguit d'accions destinades a promoure l'ús del català a la docència i a la recerca i a estimular l'ús social de la llengua tant a la UIB com a la seva àrea d'influència.**

9. De la mateixa manera que en matèria de llengua tenim clara la nostra posició, tampoc no renunciem a fer sentir la nostra veu, la que surt del treball científic, en tots aquells assumptes que així ho reclamin, a través dels nostres especialistes. La UIB no pot estar ni estarà esquena a paret. Aquí no amagam res. Tots els nostres principals indicadors estan a l'abast de qualsevol ciutadà d'aquestes Illes. I les nostres portes sempre estan obertes de bat a bat a tots els mitjans de comunicació social. De la mateixa manera, doncs, no amagarem a la societat el nostre pensament tècnic i científic en aquells assumptes que la concerneixen. Ens volem implicar en els assumptes de la nostra societat, tant com hem estat implicats des dels nostres inicis en la recerca i en l'estudi del nostre patrimoni natural i cultural.

Ara bé: que ningú no confongui la posició que neix de l'anàlisi científica amb la simple opinió personal. **La UIB és un fòrum de pensament científic, és un centre de recerca els resultats de la qual han de poder ser comunicats des de**

la mateixa autonomia de la institució, una autonomia que la situa en un pla ni superior ni inferior, sinó distint del corrent ideològic i del partit polític de torn al govern o a l'oposició.

MISSATGE DE CLOENDA

No m'allargaré més. Ja sé que no és necessari dir-ho perquè els que treballam en aquesta casa coneixem perfectament la nostra condició de servidors públics, però no vull acabar sense adreçar-me a tots i cada un dels membres d'aquesta comunitat universitària i dir-los que l'equip rector que presidesc està més que satisfet de la tasca de tots i **que jo n'estic particularment orgullós.**

Dit això, **fem el que sempre hem fet: girem el full de les fites aconseguides i guaitem tota la tasca que ens queda per fer, que és moltíssima, en la construcció diària de la nostra estimada universitat. Perquè la UIB, senyor president, digníssimes autoritats, senyores i senyors, és una institució històrica i arrelada, però no és una obra acabada: és un projecte continu al qual s'hauria d'abocar moralment i financera, sense excepcions ni reserves, tota la societat d'aquestes illes. Aquest és el nostre somni.**

Comença un nou curs. És hora de prendre impuls i continuar treballant de bon de veres per aquesta terra.

Moltes gràcies a tots i bona feina.